

A Fővárosi Ítéletábra az 1000. sz. Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. ... jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményének levonása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. január 31-én kelt 37.G.41.792/2018/7. számú ítélete ellen a felperes által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes és az alperes között 2008. június 23-án létrejött, MBHC08/026665 számú kölcsönszerződés érvénytelen.

A felperes másodfokú perkötségét 10.000 (tízezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjban, az alperes másodfokú perkötségét 10.000 (tízezer) forint jogtanácsosi munkadíjban, míg a felperes által le nem rótt fellebbezési illeték összegét 48.000 (negyvennyolcezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg az alperessel 2008. június 23-án kötött kölcsönszerződése érvénytelenségét és jogkövetkezményként nyilvánítsa azt hatályossá azzal, hogy a tartozása az alperes felé 2017. június 23-i fordulónappal 707.527 forint. Érvélese szerint a szerződés az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elégtelen volta miatt érvénytelen. Keresete jogi alapjaként az 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 205. § (3) bekezdésére és a 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdéseire hivatkozott, míg ténybeli alapjául előadta, hogy az ügyletben rejlő kockázatról nem tájékoztatták, a finanszírozási ajánlatot, valamint az alperesi tájékoztató anyagot nem kapta meg. Előadása szerint a 93/13/EGK irányelvben foglaltakra is figyelemmel nem volt világos és érthető a jogügyletben rejlő kockázat realitása és korlátlanúsága, ezért az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése tisztességtelen, annak viselésére nem kötelezhető. Az Európai Unió Bírósága (EUB) C-51/17. számú ítéletében foglalt megállapításokra hivatkozással hangsúlyozta, hogy a szolgáltatónak a tájékoztatást kellő időben kell megadnia, aminek ki kell terjednie arra, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet, ezzel összefüggésben pedig a törlesztőrészlet olyan mértékben is megnőhet, hogy annak teljesítésére esetlegesen az adós már nem lesz képes. Ki kell terjednie továbbá valamennyi körülményre, amely a fogyasztótól elvárt teljesítést befolyásolja, és ennek az alperes tájékoztatása nem felelt meg.

2.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Állítása szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. A felperesnek lehetősége volt a szerződés megkötését

megelőzően a gépjármű kölcsönhöz kapcsolódó dokumentumok áttanulmányozására. Az egyedi kölcsönszerződésből, az annak részét képező MCSK-0701 számú Általános Szerződési Feltételek (továbbiakban: ÁSZF) 7. pontjából, a finanszírozási ajánlatból, valamint az írásbeli tájékoztató anyagból megfelelően tájékozódhatott a törlesztőrészlet változásáról is és az árfolyamkockázat tartalmát, lehetséges következményeit megismerhette. A felperes vitatta a kereset összecszerűségét is.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 60.000 forint perköltséget. Rögzítette továbbá, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 119.838 forint kereseti illetéket az állam viseli.

3.1.

Határozatának indokolásában tényként állapította meg, hogy a felek által 2008. június 23-án aláírt okirat (a továbbiakban: Megállapodás) szerint a felperes elismeri, hogy megismerte az alperes gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó, a finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos valamennyi feltételét, valamint a kölcsönszerződés tervezetét. A Megállapodás 4. pontjában utaltak arra, hogy az általános, változó kamatozású, devizaalapú kölcsön konstrukció esetén az egyszeri befizetés a hatályos gépjárműkölcsön tájékoztatóban meghatározott mértékű rendelkezésre tartási jutalékot és kezelési költséget tartalmazza. A felperes által aláírt kölcsönkérelem szerint az alperes gépjárműkölcsön ügymenetét megismerte, és tudomásul vette, hogy a kölcsön devizaneme CHF. Az alperes átadta a felperes részére a 2008. június 23-án készített finanszírozási ajánlatot (a továbbiakban: finanszírozási ajánlat), amely tartalmazta, hogy „Felhívjuk szíves figyelmét, hogy a (lízingdíj-) illetve törlesztőrészletek nagysága a 3 hónapos CHF (L)IBOR és az OTP hivatalos Svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhat, így - amennyiben Ön nem rendelkezik a szükséges devizafedezettel - az árfolyamváltozás kockázatot jelent az Ön számára.” Az ajánlat utalt a „Gépjármű finanszírozási tájékoztató”-ra is.

Az alperes által készített és a felperes által átvett „Tájékoztató a gépjármű finanszírozási szerződésekből adódható kockázatokról” című okirat (a továbbiakban: Tájékoztató) rögzítette, hogy „A deviza alapú (EUR, CHF) gépjármű-finanszírozás kockázata a szerződő fél szempontjából abban rejlik, hogy költségek növekedését okozhatja az érintett devizaárfolyamok emelkedése. Ebből következik, hogy szerződés megkötésére legideálisabb időpont az, amikor a lehető legnagyobb az érintett deviza árfolyama. A szerződés megkötésekor - a választott devizanemtől függően - rögzítésre kerül a szerződéskötést megelőző napon érvényes EURO vagy CHF OTP Bank Nyrt. által jegyzett, deviza külkereskedelmi vételi árfolyam, amit a szerződő fél a Fizetési ütemezésen láthat... A forint gyengülése költségnövekedést, erősödése költségcsökkenést eredményez a szerződő félnek. Minden hónapban, a havi törlesztőrészlet esedékességének napján történik mérés, vagyis kiszámításra kerül a szerződés megkötésekor rögzített árfolyammal és az esedékesség napját megelőző napon jegyzett EURO vagy CHF OTP Bank Nyrt. által jegyzett deviza külkereskedelmi eladási árfolyam 2 %-kal növelt értékével számolt törlesztőrészlet különbözete. Árfolyam különbség keletkezik úgy a tőke, mint a kamat és a kamatkülönbség tekintetében. Az elszámolás negyedévente történik a kamatkülönbséggel együtt, Amikor az egyenleg a szerződő félnek többletköltséget eredményez, postázásra kerül a számlalevél, amely tartalmazza a tételes havonkénti adatokat és az egyenleget, valamint a fizetési módtól függően a csekket. Csökkent költségeknél a havi törlesztőrészlet (esetleg több havi törlesztőrészlet) részben vagy egészben, automatikusan rendezésére kerül az árfolyamkülönbségből Ilyenkor is postázásra kerül a számlalevél a tételes havonkénti adatokkal és az egyenleg kimutatásával, valamint a fizetési módtól függően a (csökkentett) részösszegekről szóló csekkel. Az OTP Bank Nyrt. által jegyzett devizaárfolyamok

közzététele a Napi gazdaság című napilapban történik. A számítási módot az általános szerződési feltételek tartalmazzák.”

Az alperes írásbeli tájékoztató anyagot is készített (a továbbiakban: tájékoztató anyag), ezt az iratot azonban a felperes nem vette át.

A fentieket követően, de azonos napon a felek kölcsönszerződést kötöttek, melyben abban állapodtak meg, hogy az alperes a felperes részére 2.969.900 forintot kölcsönt nyújt, változó kamatozás mellett, CHF alapú elszámolással, 120 hónap futamidőre. Az egyedi részben szerepelt, hogy a törlesztőrészek a CHF (SWISS FRANC) (L)IBOR és a CHF (SWISS FRANC) árfolyam függvényben változnak. Az egyedi rész tartalmazta azt is, hogy az kizárólag az MCSK-0701 számú Általános szerződési feltételekkel (a továbbiakban: ÁSZF) - illetve annak esetleges módosításával - együtt érvényes, amelynek átvételét és megértését a felperes a szerződés aláírásával is igazolta.

Az ÁSZF 7. pontja - egyebek mellett - tartalmazza, hogy

„Attól függően, hogy a szerződő felek az Egyedi kölcsönszerződésben hogy állapodnak meg, jelen szerződés törlesztőrészei fixek, vagy változóak, valamint változó törlesztőrészek esetén a kölcsön-törlesztőrészek az Egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása alapján vagy forint, vagy deviza alapon változnak a jelen általános szerződési feltételekben foglaltak szerint. Törlesztőrészlet-különbözetén deviza alapú kölcsön esetén a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyam-konverziót is tartalmazó árfolyamkülönbözetet kell érteni. (...)

DEVIZA ALAPÚ kölcsön esetén a törlesztőrészlet(ek) változása - amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodtak meg - az alábbi két tényező jelen szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékben történő változásának függvénye:

- DEVIZA KAMAT (3 hónapos DEVIZA-hitel-kamat Londonban, kivéve EURO esetén Brüsszelben), amennyiben a mérési időpontban érvényes DEVIZA KAMAT a szerződés megkötését megelőző napon érvényes DEVIZA KAMAT-hoz képest változott
- DEVIZA-árfolyam, amennyiben a kölcsönszerződés napját megelőző munkanapon érvényes DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi vételi árfolyama (a továbbiakban: Devizavételi árfolyam) eltér a mérési időpont napját megelőző munkanapon érvényes DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi eladási árfolyam 2%-kal növelt értékétől (továbbiakban: Devizaeladási árfolyam). (...)

A szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben a vonatkozó üres rész kitöltésével állapodnak meg a devizanemben és az irányadó deviza kamatban, ezért a jelen általános szerződési feltételekben a DEVIZA KAMAT és DEVIZA-árfolyam helyett az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezőket kell megfelelően alkalmazni (behelyettesíteni). (...)

Fentiek szerinti törlesztőrészlet-változás külön értesítés, illetve külön elfogadás nélkül is a Szerződő felek által meghatározottnak és elfogadottnak minősül.”

Az alperes a törlesztőrészlet változásának kiszámítására képletet is közölt az ÁSZF 7. pontjában.

A felek által 2009. március 29-én aláírt okirat értelmében a negyedéves elszámolásról áttértek a kamat-és árfolyamkülönbözet havonta történő kiterhelésére.

3.2.

Határozatának jogi indokolásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a 2008. június 23-án kelt Megállapodás 3. pontjában tett hivatkozás alapján a gépjármű finanszírozási ajánlat felperesi átvétele, míg a 4. pont alapján a „Tájékoztató a gépjármű finanszírozási szerződésekből fakadó (helyesen adódható) kockázatokról” című irat felperesi átvétele megállapítható volt. Figyelembe vette azt is, hogy ezen iratra a finanszírozási ajánlat figyelemfelhívó utalást is tartalmaz. A Megállapodás tartalma és a tanú vallomása alapján ugyanakkor nem lehetett tényként megállapítani az A/5. alatt csatolt tájékoztató felperesi átvételét. Rögzítette, hogy az alperes volt köteles a kockázat feltárására, melyhez tájékoztató anyagokat készített és elvárható lett volna tőle az is, hogy azok átvételét bizonyíthatóan rögzítse, mely elmaradásának következményei az ő érdekkörében minősülhetnek.

Megállapította, hogy a felek a régi Hpt. 212. § (1) bekezdése és a régi Hpt. 2. melléklet III. 13. pontja szerinti lakossági kölcsönszerződést kötöttek, melynek során az alperes általános szerződési feltételeket alkalmazott. A felperes az egyedi megállapodásban a régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételeket írásban elfogadta. A rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett megállapítani, hogy az alperes a szerződési feltételeket ne tette volna megismerhetővé, így azok a jogviszony részévé váltak. Az ÁSZF felperes általi aláírása ehhez nem volt szükséges, hiszen ezt a jogszabály nem írja elő, míg az egyedi megállapodás elfogadó részét az alperes aláírta.

Az alperes volt köteles előadni és bizonyítani azon tényeket, melyek alapján megállapítható, hogy a kockázatot feltárta. A hazai jogba a Tanács 93/13/EGK irányelvének harmonizálása a régi Ptk. 688. §-a szerint megtörtént a tisztességtelen feltételekre vonatkozó jogi szabályozás keretében, az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, 4. és 5. cikke a régi Ptk. 209. §-ban és 209/A. és 209/B. §-ban megjelenik. A régi Ptk. 205. § (3) bekezdésének felhívását követően kifejtette, hogy az alperesnek a választott pénzügyi termék összes lényeges tulajdonságát ismertetnie kellett a felperessel és ezt meghaladóan a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján az árfolyamkockázat feltárására, valamint annak a törlesztőrészletre kifejtett hatása közlésére is köteles volt.

A felperes a szerződés és a szerződés megkötésére tett ajánlata szerint tisztában volt, hogy a kölcsönt forintban veszi igénybe és ekként is törleszti, azonban az alperes a tartozást svájci frankban tartja nyilván. Az alperes a finanszírozási ajánlatban figyelmeztette a felperest, hogy a törlesztőrészletek nagysága a 3 hónapos CHF (L)IBOR és az OTP hivatalos svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhat, így - amennyiben a felperes nem rendelkezik a szükséges devizafedezettel - az árfolyamváltozás kockázatot jelent a számára. Az alperes ezen tájékoztatást megismételte és részletezve kifejtette az ÁSZF 7. pontjában. Az alperes az ÁSZF 7. pontjában utalt arra, hogy a részletek az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása alapján vagy forint, vagy deviza alapon változnak az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint és közölte, hogy a törlesztőrészlet-különbözet devizaalapú kölcsön esetén a szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyamkonverziót is tartalmazó árfolyamkülönbözetet kell érteni. Kiemelte, hogy a devizaalapú kölcsön esetén a törlesztőrészletek változása a szerződésben meghatározott időpontokban és mértékben a DEVIZA KAMAT (3 hónapos DEVIZA-hitel-kamat Londonban) és a DEVIZA-árfolyam függvénye. A „Tájékoztató a gépjármű finanszírozási szerződésekből adódható kockázatokról” című tájékoztatóban közölte, hogy költségek növekedését okozhatja az érintett devizaárfolyamok emelkedése, és elmagyarázta, hogy árfolyamkülönbözet keletkezik úgy a tőke, mint a kamat és a kamatkülönbözet tekintetében. Mindezen tájékoztatással közölte az árfolyamkockázat fennállását, az árfolyam változás lehetőségét, valamint az árfolyamkockázat realizálódásának törlesztőrészletre gyakorolt hatását.

Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a kockázat feltárásához és a tájékoztatás megértéséhez tényleges számítások elvégzése nem szükséges, az alperes feladata a kockázat megfelelő feltárása volt. Az adott tájékoztatás alapján felismerhető volt a szerződés működési mechanizmusa, a kockázat jellege és az, hogy a kockázat realizálódása esetleg jelentős gazdasági következményekkel járhat. A felperes által hivatkozott eseti döntések nem tartalmazzak olyan rendelkezést, miszerint az alperesnek az árfolyamváltozás lehetséges közgazdasági okairól is kellett volna tájékoztatást adnia. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a kapott tájékoztatásból meg kellett, hogy értse, hogy az árfolyamkockázat azt jelenti, hogy ugyan a kölcsön összegét forintban veszi igénybe, de a törlesztés során annak devizában való nyilvántartása miatt már az aktuális árfolyamtól és a hivatkozott kamat mértékétől függ, hogy a törlesztőrészlet hány forintot tesz ki. A felperesnek mindezek alapján meg kellett azt is értenie, hogy az árfolyamváltozás a tartozását és a törlesztőrészlet összegét növelheti vagy csökkentheti, valamint a tényleges és számára kedvezőtlen változás esetén a növekedésben realizálódó kockázatot a fogyasztó viseli, továbbá a változás olyan mértékű is lehet, hogy az nehézséget okozhat a törlesztés teljesítésénél. A tájékoztatás mind alakilag, mind nyelvtanilag, mind az irányelv kiterjesztett követelménye szerint megfelelően értelmezhető. Az alperesnek nem kellett külön figyelemfelhívást közölnie arról, hogy a forint súlyos leértékelődésének lehetősége fennáll, hiszen ezt sem jogszabály, sem az EUB gyakorlata, sem jogegységi határozatok nem írják elő. Utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy az árfolyamkockázat feltárását az egyoldalú módosítási jog és az árfolyamrés alkalmazása közvetlenül nem érinti, mivel az árfolyamkockázat megértéséhez nem szükséges, hogy a tartozás összegét előre bármely pillanatra meg lehessen állapítani, hiszen a kockázat éppen abban áll, hogy csak a futamidő végén tudható meg a tényleges árfolyam- és kamatkülönbözet. A felperes tehát átláthatta, hogy fizetési kötelezettsége az árfolyam és kamat adataitól függően változhat és súlyos leértékelés esetén nehezen teljesíthetővé válhat.

4.

Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben kérte annak megváltoztatását és a keresetének megfelelő döntés meghozatalát.

Érvelése szerint nem bizonyította, hogy a tájékoztató anyag, a finanszírozási ajánlat és a Tájékoztató átadásra került a részére, azokon az aláírása nem szerepel, és a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdéseiben foglaltak ellenére egyéb olyan kockázatfeltáró nyilatkozat sem készült, amelyet aláírt volna. Aláírás nélkül az okiratok egyszerű magánokiratok, egyéb bizonyíték hiányában csupán az alperes nyilatkozatának minősülnek, melynek körében az ÍH2016.72. számú eseti döntésre utalt. A kihallgatott tanú vallomása sem támasztotta alá az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megtörténtét. A Megállapodásból nem következik, hogy az alperes a szerződés megkötése előtt érthető és világos tájékoztatást adott volna az árfolyamkockázatról és annak törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról. Annak kapcsán, hogy milyen tartalommal kellett volna a tájékoztatást megadni, utalt a 2018. november 28-i előkészítő iratára fenntartva azt, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, melynek alátámasztására eseti döntésekre is hivatkozott. Az ÁSZF 7. pontja nem kockázatfeltáró nyilatkozat, hanem maga a kockázat, pontosan azt kellett volna elmagyaráznia az alperesnek, hogy az ÁSZF 7. pontja milyen kockázatot rejt. Ez a pont nem utal a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének lehetőségére és arra sem, hogy a törlesztőrészlet korlátozás nélkül megemelkedhet.

Hivatkozott a felperes arra is, hogy az EUB C-126/17. számú végzésre tekintettel lehetősége volt a keresetet megváltoztatni és további érvénytelenségi okot megjelölni.

5.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

Érvelése szerint a felperes személyes előadása, a Megállapodás és a tanú vallomása alapján bizonyított a finanszírozási ajánlat felperes általi átvétele. Hangsúlyozta, hogy a Megállapodás, a felperes által átvett finanszírozási ajánlat és tájékoztató anyag, valamint a szerződéses rendelkezések, az ÁSZF 7. pontja világos és érthető tájékoztatást nyújtottak az árfolyamkockázatról, melynek alátámasztására utalt a Kúria Pfv.VI.22.357/2016/4. számú határozatára. Állította, hogy a felperes nem jelölte meg és nem bizonyította, hogy mely szerződéses rendelkezések tisztességtelenek, melynek okán a kereseti kérelem nem kellően határozott, ami szintén a kereset alaptalanságát eredményezi.

6.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéletábra teljes terjedelmében vizsgálta felül.

7.

A fellebbezés alapos.

8.

Az ítéletábra kiegészíti a tényállást a rendelkezésre álló iratok alapján azzal, hogy a Megállapodás 1. pontja szerint a felperes elismerte, hogy az alperes gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó, a finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos valamennyi feltételei, valamint a kölcsönszerződés tervezete mellett a „finanszírozási kérelem aláírásakor érvényben lévő ajánlatában (táblázatban foglalt) meghatározott, jogszabályi előírások szerint számított teljes éves hiteldíj mutatónak a százalékos mértékét” ismerte meg. A 3. pont szerint a felperes a kölcsönkérelem benyújtásakor hatályos ajánlatban meghatározott egyszeri befizetés összegét vállalta megfizetni az alperes pénztárába. A 4. pont első mondata szerint „Általános, változó kamatozású, deviza alapú kölcsön konstrukció esetén az egyszeri befizetés a hatályos gépjárműkölcsön tájékoztatóban meghatározott mértékű rendelkezésre tartási jutalékot és kezelési költséget tartalmazza.”

9.

Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a releváns tényeket megállapította, azonban az ítéletábra az érdemi döntésével az alább kifejtettek miatt nem értett egyet.

9.1.

Elöljáróban rögzíti az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes keresetváltoztatását a Pp. 146/A. § (4) bekezdésében írt feltételek hiányában annak elkésztése okán, mivel a felperes adós maradt annak előadásával, hogy az EUB C-126/17. számú határozatában írt jogértelmezést megelőzően miért nem állt módjában a megváltoztatott keresetének megfelelő kereseti kérelem előterjesztése.

9.2.

Az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályok felhívásával helytállóan állapította meg azt is, hogy a felek között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, az ítéletábra az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokolását maradéktalanul osztja, azt megismételni nem kívánja. A rendelkezésre álló bizonyítékok, okiratok okszerűtlen mérlegelésével, a bizonyítékoknak a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtaknak nem megfelelő értékelésével, a felek előadásának téves értelmezésével jutott ugyanakkor arra a következtetésre, hogy a felperes megfelelő tájékoztatást kapott az

árfolyamkockázat tartalmáról. Az adott esetben nem vitásan a felperes nem írt alá külön kockázatfeltáró nyilatkozatot, míg az alperes nem igazolta, hogy az írásban nyújtott kockázatfeltárást meghaladóan szóban többlettájékoztatásra került sor, és amennyiben igen, annak mi volt a tartalma. Erre tekintettel azokból az okiratokból, illetve azok tartalmából kell kiindulni a tájékoztatás megfelelőségének eldöntésekor, amelyeket a felperes akár a szerződéskötéskor, akár azt megelőzően maga is aláírt, vagy annak tartalmát igazolhatóan megismerhette.

9.3.

Az alperes maga sem állította, hogy a Tájékoztatót átadta a felperesnek, és azt nyilatkozta, hogy az az ügyintézői által az ügyfeleknek adandó tájékoztatás tartalmát írja elő (15. sorszámú jkv. 2. oldal). Ilyen körülmények mellett tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság tényként a Megállapodás 4. pontjára és a finanszírozási ajánlatra utalással, hogy a Tájékoztatót a felperes átvette. Egyebekben pedig a Megállapodás 4. pontja „hatályos gépjárműkölcsön tájékoztató”-ra, a felperes által alá nem írt finanszírozási ajánlat pedig „Gépjármű finanszírozási tájékoztató”-ra utal, amelyek elnevezésükben nem egyeznek a Tájékoztató elnevezésével, így azokból sem vonható le a Tájékoztató átvételére vonatkozó kétséget kizáró következtetés.

Szintén tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság a finanszírozási ajánlatban foglalt árfolyamkockázatra felhívó figyelmeztetés felperes általi megismerését a Megállapodás 3. pontjára utalással, mivel az abban írtakból csak annyi következtetés vonható le, hogy a felperes kötelezte magát az finanszírozási ajánlatban meghatározott mértékű egyszeri befizetés összegének teljesítésére. Arra viszont még utalás sincs, hogy a finanszírozási ajánlat alján található figyelmeztetést az alperes közölte a felperessel, illetőleg annak tartalmát megismertette vele. A Megállapodás 1. pontja is hivatkozik a finanszírozási ajánlatra, azonban az abban foglaltakból csak az következik, hogy a felperes megismerte a kölcsönszerződés tervezetét, valamint a finanszírozási ajánlatban meghatározott THM százalékos mértékét. A megállapodás 1. pontja szerint továbbá a felperes valóban megismerte a finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos feltételeket, azonban ezen feltételek konkrét, egyedi beazonosításra alkalmas megjelölése nélkül nem állapítható meg, hogy az elismerés pontosan mire vonatkozik, így az sem, hogy az kiterjed-e az árfolyamkockázat vállalására és annak lehetséges hatására. A kihallgatott tanú nem emlékezett a perbeli jogügyletre, míg a felperes a személyes meghallgatása során (21. sorszámú jkv.) azt adta elő, hogy a szerződéskötéskor a finanszírozási ajánlatot nem látta, ugyanakkor azt is állította, hogy az „ajánlatot én láttam, azonban azt akkor még a bank nem fogadta el”. Az ítéletábra megítélése szerint a Megállapodás hivatkozott pontjai és a felperesi előadás sem külön-külön, sem együttesen értékelve nem igazolja kétséget kizáróan, hogy az alperes átadta a felperesnek a finanszírozási ajánlatot vagy ismertette vele az annak alján található, az árfolyamkockázatról szóló figyelmeztetést, illetőleg annak megismerését lehetővé tette a számára. Erre a tanú általánosság szintjén mozgó vallomásából sem lehetett kétséget kizáró következtetést levonni. Önmagában pedig abból, hogy a felperes esetleg látta a finanszírozási ajánlatot, még nem következik az sem, hogy annak az árfolyamkockázatra felhívó figyelmeztetését a saját felróható magatartására visszavezethető okból nem ismerte meg. Minderre tekintettel az alperes eredménytelenül hivatkozott a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a finanszírozási ajánlat a felperes részére átadásra került, ezért ezen dokumentum tartalma a kockázatfeltárás megfelelőségének vizsgálata során nem vehető figyelembe.

A tájékoztató anyag felperes részére történt átadását az elsőfokú bíróság nem fogadta el, amelyből következően az alperes a fellebbezésre tett előadásában - saját maga által benyújtott, a megállapított tényállást vitató fellebbezés hiányában - alaptalanul hivatkozott továbbra is annak felperes általi átvételére.

9.4.

A kifejtettek okán kizárólag az egyedi szerződés és az ÁSZF rendelkezései értékelhetők az alperesi tájékoztatás megfelelőségének eldöntésekor, mivel a felperes az egyedi szerződést aláírta, míg az ÁSZF-et nem vitásan megismerhette.

Az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2.) pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak megalapozott döntéseket hozhassanak. E követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Az EUB C-51/17. számú ítélete 73. pontjában szintén rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. A 74-75. pontok szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Közelebbről, a kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt az eladónak vagy szolgáltatónak, a jelen esetben a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra.

A tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú ítélet 1.) pontja szerint a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

A szintén irányadó 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III/3. pontjában írtak szerint az ügyfél által aláírt kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A tájékoztatásnak tehát ki kell terjednie az

árfolyam változásának lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

Az ítéletábra álláspontja szerint az árfolyamkockázat valós tartalmáról a kölcsönszerződés egyedi része, illetőleg az ÁSZF 7. pontja nem tartalmazta a fenti követelményeknek megfelelő tájékoztatást. Ezen figyelembe vehető okiratokban foglalt rendelkezések az árfolyamváltozás mibenlétére, a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátlanúságára nézve nem is adnak tájékoztatást. Azokból nem tűnik ki, hogy a forint CHF devizához képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztőrészletekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket. Az egyedi kölcsönszerződés első oldalának utolsó bekezdéséből, az ott feltüntetett CHF árfolyamból mint a törlesztőrészlet változásának egyik okaként megjelölt tényezőtől önmagában a fogyasztó az árfolyamkockázat tartalmára, annak a fizetési kötelezettségére és a tartozásának összegszerűségére vonatkozó következményeire még gondos átolvasás esetén sem következtethetett, önmagában ugyanis a változó kamatozás és a CHF alapúság a kölcsön összegének és a törlesztőrészletnek is forintban történő megjelölése mellett nem nyújt elegendő információt. Nem értékelhető az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként az, hogy az ÁSZF 7. pontja tartalmazza azokat a matematikai képleteket, amelyből az árfolyam futamidő alatti változásának a fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása levezethető. A rendelkezések mindösszesen annyi tájékoztatást nyújtanak, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat a szerződő felek között nem oszlik meg, hanem azt teljes egészében a felperes viseli. Az egyedi kölcsönszerződés első oldalának utolsó bekezdéséből, az ott feltüntetett CHF árfolyamból mint a törlesztőrészlet változásának egyik okaként megjelölt tényezőtől önmagában a fogyasztó az árfolyamkockázat tartalmára, annak a fizetési kötelezettségére és a tartozásának összegszerűségére vonatkozó következményeire még gondos átolvasás esetén sem következtethetett, önmagában ugyanis a változó kamatozás és a CHF alapúság a kölcsön összegének és a törlesztőrészletnek is forintban történő megjelölése mellett nem nyújt elegendő információt.

Rámutat arra is az ítéletábra, hogy megítélése szerint a finanszírozási ajánlat árfolyamkockázati tájékoztatást tartalmazó részének figyelembe vehetősége esetén sem lenne az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelőnek minősíthető. A figyelmeztetés tartalmazza, hogy a havi törlesztőrészletek nagysága a 3 hónapos CHF (L)IBOR és az OTP hivatalos svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében változhat, illetőleg rögzíti, hogy devizafedezet hiányában az árfolyamváltozás kockázatot jelent. A tájékoztatás ugyanakkor nem fejt ki az árfolyamváltozás mibenlétét, abból nem derül ki egyértelműen és világosan, hogy a forint - esetlegesen súlyos - leértékelődése a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire milyen hatással lehet, ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke. Minderre tekintettel az alperes által hivatkozott finanszírozási ajánlatra rávezetett tájékoztató figyelembevétel esetén sem tartalmaz az alperes által nyújtott tájékoztatás a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozatokban, illetőleg a C-51/17. számú EUB ítéletben meghatározott követelményeket kielégítő, világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról.

9.5.

Az alperes eredménytelenül állította fellebbezési ellenkérelmében a kereset határozatlanságát is, mivel a felperes egyértelműen és határozottan a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek levonása iránt terjesztett elő keresetet, előadva a 2014. évi XL. törvény

37. §-ának megfelelően a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozó, a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt kérelmét. Az ellenkérelemben hivatkozott eseti döntésben (Kúria Pfv.22.357/2016/4.) a kereset az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések érvénytelenségének megállapítására irányult, melyből következően az abban írtak jelen per eldöntése szempontjából nem bírnak relevanciával.

9.6.

A régi Ptk. 239. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. Mivel az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, és a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések semmisék, ez a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

10.

Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán az elsőfokú ítélet az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezménye körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tartalmaz. Ezért - figyelemmel arra, hogy az alperes a követelés összességét is vitatta - az ítélet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel a perbeli szerződés érvénytelenségét állapította meg, mivel a keresettel érvényesített jog és a követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető volt.

A folytatódó elsőfokú eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában kell döntést hoznia, és a felek indítványaitól függően kell az esetlegesen szükséges bizonyítást lefolytatnia.

11.

A Fővárosi Ítélet a közbenső ítélet meghozatalára figyelemmel a felek oldalán felmerült másodfokú perköltséget - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, és az (5)-(6) bekezdése alkalmazásával számított, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányban lévő és a másodfokú eljárás kisebb munkaterhe miatt mérsékelt ügyvédi munkadíjat, valamint a felperes által le nem rótt fellebbezési illetéket - a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd döntenie.

Budapest, 2020. június 2.

. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.
előadó bíró

dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
bíró